

СКЛАДОВІ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ

На рівні підприємств визначаються різні види потенціалів, що характеризують їх можливості в тій чи іншій сферах діяльності. При цьому виділяються: економічний, соціально-економічний, інвестиційний, природний, кадровий, трудовий, виробничий, ресурсний, інноваційний, науково-технічний та інші види потенціалів [1; 2].

Важливе місце в оцінці можливостей підприємства займає визначення виробничого потенціалу.

В економічній літературі виділяються такі підходи, пов'язані з визначенням поняття «виробничий потенціал»:

- народногосподарський підхід, з урахуванням якого ця категорія визначається як елемент національного багатства країни.

- фондовий (результативний) підхід, в цьому випадку виробничий потенціал приймається рівним величині виробничої потужності підприємства.

- організаційно-економічний підхід, з урахуванням якого виробничий потенціал підприємства вивчається як система економічних відносин.

- функціональний підхід, при використанні якого виробничий потенціал оцінюється як здатність або можливість підприємства з випуску продукції.

- ресурсний підхід, який базується на тому, що виробничий потенціал складається з певних виробничих ресурсів підприємства.

При цьому можна виділити два напрямки розгляду цієї категорії:

- виробничий потенціал визначається тільки виробничими ресурсами без урахування їх взаємозв'язків і участі в процесі виробництва;

- під виробничим потенціалом розуміється сукупність взаємопов'язаних виробничих ресурсів підприємства, спрямованих на виробництво певних видів продукції.

Найпоширенішим є ресурсний підхід, відповідно до якого до складу виробничого потенціалу підприємства традиційно включаються такі елементи: основні виробничі засоби, персонал підприємства, технології, інформація. Найбільшу питому вагу в структурі виробничого потенціалу займають основні виробничі засоби, оцінка, стан та використання яких характеризується значною кількістю показників.

Тому пропонується провести їх класифікацію за такими основними ознаками:

1. За вартістю основних засобів на момент їх придбання або експлуатації.
2. З урахуванням структури основних засобів.
3. За етапами розрахункового періоду визначення вартості основних виробничих засобів.
4. З урахуванням технічного стану основних засобів.
5. З урахуванням процесу відтворення основних засобів.
6. За ступенем використання основних засобів.
7. За рівнем пропорційності і використання виробничих потужностей.

Проблемним є питання про врахування до виробничого потенціалу підприємства інших ресурсів (або елементів), наприклад, оборотних активів, енергії, ресурсів організації виробництва і управління, інновацій. Оборотні активи є виробничими ресурсами, але знаходяться в постійному русі, що ускладнює їх облік. Вони можуть включатися до складу виробничого потенціалу на підприємствах, які характеризуються тривалим виробничим циклом. Енергія також є одним з видів ресурсів, але вона може бути врахована тільки за величиною її споживання, інакше кажучи в формі витратної характеристики. Включення до складу виробничого потенціалу ресурсів організації і управління виробництвом, на наш погляд, не є цілком обґрунтованим, тому що ці види ресурсів не належать до числа виробничих.

Інновації відносяться до числа виробничих ресурсів підприємства і тісно пов'язані з науково-технічним прогресом і НДДКР. Для них характерні всі види НДДКР, крім того вони пов'язані і з процесом виробництва нової техніки або продукції. Тому інновації повинні враховуватися при визначенні виробничого потенціалу підприємства [3].

Таким чином, при оцінці виробничого потенціалу пропонується додатково враховувати такі види виробничих ресурсів, як оборотні активи та інновації. Виробничий потенціал є частиною економічного потенціалу підприємства і відрізняється від нього на величину фінансових ресурсів. Технологія, інформація та інновації утворюють інноваційний потенціал, який входить до складу виробничого потенціалу підприємства.

Таким чином, вважаємо, що використання системи показників оцінки виробничого потенціалу підприємства дозволить більш точно і обґрунтовано визначати його стан і рівень використання.

Список використаної літератури:

1. Гавва В.Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: Навчальний посібник / В.Н. Гавва, Е.А. Божко. — Центр навчальної літератури, 2012. — 224 с.
2. Гончар О.І. Еволюція категорії «потенціал підприємства» та її роль в економічних дослідженнях / О.І. Гончар, Ю.Г. Галкіна // Вісник Хмельницького національного університету. — 2011. — №5. Т.3 — 347 с.
3. Коленда Н. Поняття виробничої стратегії підприємства / Н. Коленда // Глобальні та національні проблеми економіки. — 2017. — №15. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.global-national.in.ua/issue-15-2017>.

4. Копецька, Ю.О. Сутність, основні види та класифікація енергетичних ресурсів як складові виробничого потенціалу підприємства [Текст]/Ю.О. Копецька//Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство / голов. ред. М.М. Палінчак. – Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", 2016. – Вип. 7, Ч. 2. – С. 21–26.